

Чжан Чуньсює
магістрантка,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

**УКРАЇНСЬКЕ ТА КИТАЙСЬКЕ РОЗМОВНЕ МОВЛЕННЯ:
СПІЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ**

Розмовне мовлення використовується щоденно. Воно бере участь у всіх аспектах нашого життя: особистого, навчального, професійного, суспільного. В основному використовується в

неофіційній обстановці, під час спілкування використовують велику кількість загальноприйнятих лексем та розмовних слів. У цьому процесі також з'являються жести та міміка, які використовуються для вираження емоцій мовця, також на нього впливає емоційність співрозмовників і обставини. Мета роботи – дати характеристику українського та китайського розмовного мовлення, порівняти їхні спільні та відмінні риси, з'ясувати підходи до розв'язання проблеми диференційних ознак розмовного мовлення української та китайської мов.

Основне призначення розмовного стилю мовлення – бути засобом невимушеного спілкування, живого обміну інформацією, враженнями та думками, з'ясування побутових стосунків, прохання чи надання допомоги, виховний вплив. Люди використовують його як засіб комунікації за допомогою різних допоміжних засобів, в основному використовується в неформальному стилі. Це сфера приватних, родинних, дружніх, інтимних, неформальних міжособистісних мовних контактів удома, на відпочинку, під час занять спортом, відвідування культурно-мистецьких заходів, на виробництві, в освітніх закладах, здійснюваних за допомогою різноманітних висловлень, звертань, стереотипних виразів тощо [1, с. 23].

Цій проблематиці присвячені монографія Н.Ю. Шведової, праці А.А. Нікольського, О.А. Земської і збірник статей за ред. О.Б. Сиротиніної. Є також низка інших досліджень розмовного синтаксису, переважно статей, які мають своїми об'єктом структуру та інші особливості діалогу, переважно розмовно-побутового. Однак через обмеженість системного вивчення граматичної та лексичної структури сучасної розмовної мови ще й досі немає усталеного і водночас науково обґрунтованого розуміння її сутності, властивих їй диференціальних ознак.

В усіх інших окремі ознаки розмовної мови розглядаються переважно на фонологічному, акцентуаційно-інтонаційному, лексико-фразеологічному, морфологічному рівнях, причому, крім статей І.К. Білоділа, М.А. Жовтобрюха, Д.Х. Баранника, А.П. Грищенка, О.Ф. Дем'яненка, в них майже не ставляться теоретично-лінгвістичні питання розмовного мовлення [2, с. 8].

Розмовне мовлення будується як комунікації, у якій основну роль грає слуховий канал зв'язку. У межах слухового каналу зв'язку поруч із власне мовними засобами виступають **інші способи передачі інформації**, які можуть бути реалізовані людським голосом. Їх можна позначити терміном мелодика у сенсі слова. Сюди належить як **інтонація** (рух тону, зміна тону), а й такі явища, як **динаміка, темп, регістр, тембр**. В акті комунікації як стимули можуть виступати і такі явища, які сприймаються не слухом і зором, але іншими органами почуттів людини (нюхом і дотиком). Ці явища можуть викликати словесні репліки-реакції. Наприклад:

А. Входить кухню. Відчуває запах газу.

- Щось у нас із газом? Чайник не тікав?

Є багато спільного в лексиці розмовного мовлення в китайській та українській мовах. Це безпосередня участь у спілкуванні. Зазвичай дві людини безпосередньо спілкуються, і їм не потрібно інших засобів; неофіційність стосунків; усна форма спілкування; невимушеність спілкування; непередбачуваність до спілкування; наявність невербальних (несловесних) засобів (логічні наголоси, тембр, паузи, інтонація) та ін.

Існують великі **відмінності** в міжособистісному спілкуванні в традиціях українців і китайців, наприклад:

1) **емоційні реакції**: з точки зору висловлювання, українці дуже захоплені, вони будуть виражати свої нинішні емоції багатьма жестами та виразами, а ось китайці дуже стримані, вони не звикли виражати свої емоції. У традиційній китайській культурі, коли люди спілкуються один з одним, вони не повинні перебільшувати свої емоції, вони повинні намагатися тримати свої емоції стабільними і не піддаватися впливу емоцій інших. Це освіта, яку китайські громадяни отримують з дитинства.

2) **мова тіла**: цей пункт належить до невербальних знаків тіла. Включно з поглядом і виразом обличчя, рухом тіла та дотиком, поставою та зовнішнім виглядом, просторовою відстанню між тілом тощо. Під час розмови українці зазвичай використовують багато жестів, міміку і безліч виразів, щоб висловити свої емоції. По-перше, оскільки мова тіла є найпримітивнішою мовою спілкування людей, вона є одним із компонентів людини для передачі повної інформації

зовнішньому світу. По-друге, мова тіла може скоротити відстань між людьми. По-третє, мова тіла може змусити людей висловити більше яскравим, справити враження на інших.

Проте вираження емоцій китайців відмінне від українців: через неявну китайську культуру китайці не вміють виражати дружбу та близькість між людьми рухами тіла.

3) *різні моделі мислення*: під час мовлення Українці не довго думають, вони більше зосереджуються на тому, щоб висловити свої поточні почуття та емоції, але китайці не такі, вони довго думають, перш ніж говорити, їм важко висловити свою думку та ставлення.

Наприклад:

-Hi, 小红 · 你这是要去哪里呀？

-Hi, 王杰, 我正要去图书馆 · 看看书 · 准备下周的英语考试。你呢？你要去哪？

-哎呀, 我都忘了下周要英语考试了, 我还没准备呢？我正打算去超市, 想买点水果和零食。

-你也要抓紧时间复习英语啊, 老师说这次考试题不简单。

-好, 我从超市回来也去图书馆, 你帮我占个座位, 等我回来去找你。

-好, 那我们一起复习。

-你想要吃什么吗？我可以从超市帮你带。

-那太好了, 我想吃一个草莓味的冰淇淋, 你帮我买一个吧。

-好, 那我一会帮你带回来。

-谢谢。

-那我走了, 一会见。

-一会见。

-Привіт, Сяохун, куди ти йдеш?

- Привіт, Ван Цзе, я йду до бібліотеки, щоб почитати книгу та підготуватися до іспиту з англійської мови наступного тижня. Як щодо тебе? Куди ти?

- Ой, я забув скласти іспит з англійської мови наступного тижня. Я ще не готовий? Я хочу піти в супермаркет, щоб купити фрукти та закуски.

- Поспішайте повторити свою англійську, викладач сказав, що екзаменаційні питання непрості.

- Гаразд, я теж піду в бібліотеку, коли повернуся з супермаркету, ти можеш сісти за мене і чекати, поки я повернуся до тебе.

- Добре, тоді давайте повторимо разом.

- Що ти хочеш їсти? Я можу принести тобі з супермаркету.

- Це чудово, я хочу з'їсти полуничне морозиво, купіть мені, будь ласка.

- Гаразд, тоді я тобі його поверну.

- Спасибі.

- Тоді я йду, побачимось пізніше.

- До зустрічі.

Спільне в синтаксисі розмовного мовлення в китайській та українській мовах: переважне використання форми діалогу; переважання простих речень; зі складних частіше використовуються складносурядні і безсполучникові складні; широке використання питальних та окличних речень; у подібних пропозиціях часто зустрічаються запитання й оклику слова (займенники, прислівники, частки); вживання слів-пропозицій (стверджувальних, негативних, спонукальних та ін.).

Відмінне: 1) широке використання емоційних і імперативних (наказових) вигуків: Оскільки Китай та Україна мають величезну різницю в національній культурі, тому вони мають різні національні характери. Традиція китайської нації полягає в тому, що вона стримана, не може легко висловлювати свої емоції перед іншими. Це призводить до відсутності слів із сильним емоційним забарвленням в нашому мовному спілкуванні. 2) Різного роду інверсії з метою підкреслити смислову роль виділяється в повідомленні слова: Китайська мова має фіксовану послідовність речень з точки зору мовного вираження – підмет + присудок + об'єкт.

Як правило, суб'єкт або об'єкт можна опускаєти в реальному діалозі, але порядок слід залишати незмінним. На відміну від української, вона може швидко змінювати порядок речень відповідно до наголосу, який хоче виражати мовець.

3) Особливі форми присудка (так зване ускладнене дієслівний присудок). Через різну структуру слів і вираження слів між китайською та українською мовами саме китайська мова використовує лише прості дієслівні предикати, а при вираженні різних часів використовуються лише дієслова + допоміжні слова, а складних присудків немає. Цим відрізняється від української. Наприклад: *我吃过饭了*– я з'їв. *我已经去过超市了*– Я ходив у супермаркеті.

На відміну від української, китайська мова не має складних лексичних зворотів та дієвідмін, а також не має різноманітних часових змін, тому важче вивчати. Проте єдиний спосіб вирішити труднощі – навчитися мислити іноземною мовою, навчитися українському способу мислення. Протягом навчального періоду дуже важливо більше слухати і бачити, накопичувати більше знань, звикнути до українських і повсякденних мовленнєвих звичок та ідіом.

Список використаних джерел:

1. Бибик С. Диференційні ознаки розмовно-побутового стилю літературної мови. *Українська мова*. 2011. № 4. С. 22–31.
2. Дудик П.С. Синтаксис сучасного українського розмовного літературного мовленн. Київ : Наукова думка, 1973. 287 с.